

Charakteristika knihovny Pražského literárního domu

doc. PhDr. Milan Tvrdík, CSc., vedoucí Ústavu germánských studií Karlovy univerzity v Praze

Knihovna je součástí Pražského literárního domu a nabízí německy psanou literaturu z českých zemí, nejen tedy tzv. pražskou německou literaturu. Nejvýznamnější představitelé této literatury (Franz Kafka, Rainer Maria Rilke, Franz Werfel, Max Brod, Egon Erwin Kisch či Johannes Urzidil) již několik desetiletí patří evropskému i světovému literárnímu dědictví a neměli ve svém rodném městě důstojný stánek. Ostatní autoři německé Prahy a spisovatelé nejrůznější politické orientace z českých, moravských a slezských oblastí, v nichž původně sídlila početná německá menšina, zatím nedílnou součást evropského kulturního dědictví netvoří, byť by si to někteří z nich zasloužili, odhlédneme-li od těch, kteří se stali nedílnou součástí jiné národní literatury, v tomto případě rakouské (Charles Sealsfield, Adalbert Stifter, Marie Ebner von Eschenbach, Jakob Julius David, Leopold Kompert).

Základ knihovny, jak je v současné době prezentována, je velkorysým darem paní Katheriny Holzheuer z německého Gerbrunnu, která se v roce 1981, v období, kdy se normalizační Československo nechtělo znát ani ke své národní kulturní historii, pronásledovalo své spisovatele a kulturní činnost svých předválečných menšin, především početné menšiny německé, zahalilo mlčením, rozhodla tuto literaturu shromažďovat. Její neúnavnou a systematickou sběratelskou péčí vznikly zajímavé sbírky české exilové literatury, jejích překladů do němčiny a v neposlední řadě i tato sbírka německého písemnictví z českých zemí. Když úsilí o vybudování Centra německé literatury z českých zemí, v jehož čele stála poslední pražská spisovatelka německého jazyka, paní Lenka Reinerová, z devadesátých let 20. století došlo na počátku tohoto století do stadia, kdy bylo možné založit Pražský literární dům spisovatelů německého jazyka, předala svou cennou sbírku v únoru 2005 této instituci.

Knihovna Pražského literárního domu je prozatím nejucelenějším souborem české literatury německého jazyka 19. a 20. století v České republice, který je uchováván na jednom místě. Jeho zatím rozhodující součástí jsou téměř kompletní texty významných autorů německého jazyka z českých zemí (Max Brod, Franz Kafka, Franz Werfel, Rainer Maria Rilke, Ernst Weiß, Egon Erwin Kisch). Jiní autoři, mezi nimi i nacionalisticky zaměřeni autoři sudetoněmečtí, jsou významně zastoupeni základními, v některých případech náhodně zakoupenými díly, leckdy velké historické ceny (Willy Haas, Leo Perutz, Erwin Quido Kolbenheyer, Paul Kornfeld, Leopold Kompert, Fritz Mauthner, Josef Mühlberger, Hugo Salus, Ernst Sommer, Karl Heinz Strobl, Hermann Ungar, Hans Watzlik, Ludwig Winder).

Knihovna Pražského literárního domu je už od svého vzniku koncipována jako sbírka knih autorů německého jazyka z historických českých zemí. Pražský literární dům a jeho knihovna by se chtěly stát místem setkávání, diskusí, odborné i vědecké práce v oblasti německého písemnictví v českých zemích, k čemuž by mělo sloužit i zamýšlené rozšíření knihovních fondů o sekundární odbornou literaturu k tomuto tématu.